

landvoogd rekening houden. Hij deed dat door twee maatregelen te nemen: hij droeg er zorg voor dat van der Plas, die door de Nederlandse en Indisch-Nederlandse publieke opinie gezien werd als de figuur die in september aan Nederlandse kant de zaak in het honderd had laten lopen, ontslag nam als lid van de Raad van Nederlands-Indië en als fungerend directeur van het departement van binnenlands bestuur (van Mook maakte hem tot zijn persoonlijke adviseur) en hij bevorderde dat aan Britse zijde generaal Christison die in een vroeg stadium, geheel conform Mountbattens instructies overigens, de indruk had gewekt de Republiek te willen erkennen, werd teruggeroepen.

Geen akkoord met de Republiek

Midden december '45 vloog van Mook naar Nederland. De hoofdlijnen van het aanbod dat Nederland aan de Republiek zou kunnen doen, stonden hem duidelijk voor ogen: Indonesië moest een zelfstandig deel worden van het Koninkrijk der Nederlanden en als zodanig een eigen vertegenwoordiging krijgen bij de Verenigde Naties; dat Indonesië moest overigens niet een eenheidsstaat worden (te voorzien viel immers dat, werd het dat wèl, in feite de Republiek Indonesië de gehele archipel zou omvatten) maar een federatie van staten welke bestuursinrichting zou afhangen van hun ontwikkeling; daarbij nam van Mook aan dat, zo al Java en wellicht ook Sumatra deel zouden gaan uitmaken van de Republiek, in Borneo en de Grote Oost deelstaten gevormd zouden kunnen worden waar, gegeven de achterstand in ontwikkeling, Nederland meer invloed zou behouden en die binnen het federatieve geheel een tegenwicht zouden vormen tegen de Republiek. Zou die federatie het recht van afscheiding krijgen, d.w.z. het recht om, als zij dat wenste, het verband van het koninkrijk te verlaten en als onafhankelijke staat de toekomst tegemoet te gaan? De erkenning van dat zelfbeschikkingsrecht beschouwde van Mook als onontkoombaar maar in de voorstellen die hij op 21 december schriftelijk aan het kabinet-Schermerhorn voorlegde¹, liet hij dat punt rusten, vermoedelijk omdat hij beseftte dat het al moeilijk genoeg zou zijn om steun te vinden voor zijn denkbeelden en omdat hij vernomen had dat dat recht van afscheiding al door Logemann aan de

¹ Tekst: *NIB*, dl. II, p. 394 e.v.